

T.C.
Ticaret Bakanlığı
İthalat Genel Müdürlüğü

Önlemlerin Etkisiz Kılınması Hakkında
Nihai Bildirim Raporu

Vietnam, Malezya, Tayland, Hırvatistan, Ürdün
Menşeli/Çıkışlı “Bir Modül Halinde Birleştirilmiş veya
Panolarda Düzenlenmiş Fotovoltaik Hücreler” (Güneş
Panelleri)

İthalat Genel Müdürlüğü
İthalat Politikalarını İzleme ve Değerlendirme Dairesi

Temmuz 2024

İÇİNDEKİLER

1. GENEL BİLGİ VE İŞLEMLER	3
1.1. Amaç ve kapsam	3
1.2. Dayanak	3
1.3. Yürürlükteki önlemler	3
1.4. Başvuru ve soruşturma	3
1.5. Soruşturma dönemi	4
1.6. İlgili tarafların bilgilendirilmesi ve bilgilerin toplanması	4
1.7. Yerinde doğrulama ziyaretleri	4
2. ÖNLEMLERİN ETKİSİZ KILINMASINA İLİŞKİN BELİRLEMELER	5
2.1. Genel	5
2.2. Ticaretin gerçekleştirilme şeklinde değişiklik ve yürürlükteki dampinge karşı önlemin iyileştirici etkisinin azaltılması	5
2.2.1. Güneş paneli ithalatının gelişimi (Ek 1)	5
2.2.2. Güneş paneli ve hücrenin uluslararası ticaret verileri (Ek 2 ve 3)	7
2.2.3. Ticaretin gerçekleştirilme şeklindeki değişikliğe ilişkin değerlendirme	7
2.2.4. Yürürlükteki dampinge karşı önlemin iyileştirici etkisinin azaltılması	8
2.3. Önlemlerin etkisiz kılınması faaliyetleri	8
2.3.1 İşbirliğinde bulunan firmalara ilişkin belirlemeler	9
2.3.1.1. Vietnam'a ilişkin belirlemeler	9
2.3.1.1.1. Vina Solar Technology Company Limited	9
2.3.1.1.2. JA Solar Vietnam Company Limited	9
2.3.1.1.3. Trina Solar Energy Development Company Limited	10
2.3.1.2. Malezya'ya ilişkin belirlemeler	10
2.3.1.2.1. Jinko Solar Technology Sdn. Bhd.	10
2.3.1.3. Tayland'a ilişkin belirlemeler	10
2.3.1.3.1. Trina Solar Science & Technology (Thailand) Ltd.	10
2.3.1.3.2. Talesun Technologies (Thailand) Co., Ltd.	11
2.3.1.4. Ürdün'e ilişkin belirlemeler	11
2.3.1.4.1. Philadelphia Solar LLC	11
2.3.2. İşbirliğinde bulunmayan firmalara ilişkin belirlemeler	11
2.3.2.1. Vietnam'da yerleşik iş birliğine gelmeyen firmalar	11
2.3.2.2. Malezya'da yerleşik iş birliğine gelmeyen firmalar	12
2.3.2.3. Tayland'da yerleşik iş birliğine gelmeyen firmalar	12
2.3.2.4. Ürdün'de yerleşik iş birliğine gelmeyen firmalar	13
2.3.2.5. Hırvatistan'da yerleşik iş birliğine gelmeyen firmalar	13
2.3.3. İlgili taraf görüşleri	13
2.3.3.1. Avrupa Komisyonunca iletilen görüşler	13
2.3.3.2. Ürdün Sanayi, Ticaret ve Tedarik Bakanlığınca iletilen görüşler	14
3. SONUÇ	14

1. GENEL BİLGİ VE İŞLEMLER

1.1. Amaç ve kapsam

(1) Bu Raporun amacı, 25/11/2023 tarihli ve 32380 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin 2023/32 sayılı Tebliğ ile Hırvatistan Cumhuriyeti (Hırvatistan), Malezya, Tayland Krallığı (Tayland), Ürdün Haşimi Krallığı (Ürdün) ve Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti (Vietnam) menşeli/çıkışlı 8541.43.00.00 gümrük tarife istatistik pozisyonu (GTİP) altında sınıflandırılan “bir modül halinde birleştirilmiş veya panolarda düzenlenmiş fotovoltaik hücreler” (güneş panelleri) ithalatına yönelik olarak başlatılan önlemlerin etkisiz kılınmasına karşı soruşturmanın tamamlanması neticesinde alınacak kararlara esas teşkil eden bilgi, bulgu ve tespitlere yönelik olarak nihai bildirimde bulunulmasıdır.

1.2. Dayanak

(1) Bu Rapor, 14/6/1989 tarihli ve 3577 sayılı İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Kanun (Kanun), 20/10/1999 tarihli ve 99/13482 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Karar (Karar) ve 30/10/1999 tarihli ve 23861 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Yönetmeliğe (Yönetmelik) dayanılarak hazırlanmıştır.

1.3. Yürürlükteki önlemler

(1) 1/4/2017 tarihli ve 30025 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin 2017/6 sayılı Tebliğ ile Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC) menşeli 8541.40.90.00.14 (mülga) GTİP altında kayıtlı eşyanın ithalatında, ihracatçı firma bazında 20 ABD doları/m² ile 25 ABD doları/m² tutarlarında dampinge karşı önlem uygulanmaya başlanmıştır. 15/9/2023 tarihli ve 32310 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin 2023/26 sayılı Tebliğ ile tamamlanan nihai gözden geçirme soruşturması kapsamında mevcut önlemin 8541.43.00.00.00 GTİP’inde yer alan eşyaya uygulanmasına devam edilmesi kararlaştırılmıştır.

1.4. Başvuru ve soruşturma

(1) ÇHC menşeli bahse konu eşya ithalatında uygulanan dampinge karşı önlemin Vietnam, Malezya, Tayland, Hırvatistan ve Ürdün üzerinden yapılan ithalat yoluyla etkisiz kılındığına yönelik olarak GÜNDER-Uluslararası Güneş Enerjisi Topluluğu Türkiye Bölümü, Sunlego Enerji Sistemleri San. ve Tic. A.Ş. ve Kalyon Güneş Teknolojileri Üretim A.Ş. firmalarınca yapılan şikâyet üzerine Genel Müdürlük tarafından bir inceleme başlatılmıştır.

(2) Önlemlerin etkisiz kılındığına ilişkin iddia ve bulguların Kanun, Karar ve Yönetmelik hükümleri çerçevesinde değerlendirilmesi neticesinde Vietnam, Malezya, Tayland, Hırvatistan ve Ürdün menşeli/çıkışlı soruşturma konusu eşya ithalatı için İthalatta Haksız Rekabeti Değerlendirme Kurulunca, Yönetmeliğin 38 inci maddesi çerçevesinde önlemlerin etkisiz kılınmasına karşı soruşturma açılmasına karar verilmiştir.

(3) İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin 2023/32 sayılı Tebliğ ile Vietnam, Malezya, Tayland, Hırvatistan ve Ürdün menşeli/çıkışlı 8541.43.00.00.00 GTİP altında kayıtlı

“bir modül halinde birleştirilmiş veya panolarda düzenlenmiş fotovoltaik hücreler” (güneş panelleri) ithalatına yönelik olarak önlemlerin etkisiz kılınmasına karşı soruşturma başlatılmıştır.

1.5. Soruşturma dönemi

(1) Önlemin etkisiz kılınmasına yönelik belirlemeler için 1/1/2020 ile 30/9/2023 tarihleri arası soruşturma dönemi; 1/1/2023 – 30/9/2023 tarihleri arası raporlama dönemi olarak belirlenmiştir.

1.6. İlgili tarafların bilgilendirilmesi ve bilgilerin toplanması

(1) Soruşturma için gerekli bilgilerin temini amacıyla bilinen ithalatçılara ve yabancı üretici/ihracatçılara soru formları gönderilmiş ve ilgili ülkelerin Ankara'daki Büyükelçiliklerine bildirim yapılmıştır. İlk aşamada tarafların soru formlarını cevaplandırmaları için posta süresi dâhil 37 günlük süre verilmiştir. Sonraki aşamada makul süre uzatımı talepleri değerlendirilerek karşılanmış olup ilgili taraflara normal süreye ilaveten ek süre de verilmiştir.

(2) Soruşturma kapsamında Malezya'da yerleşik Jinko Solar Technology Sdn. Bhd. firması, Vietnam'da yerleşik JA Solar Vietnam Company Limited, Trina Solar Energy Development Company Limited ve Vina Solar Technology Company Limited firmaları, Tayland'da yerleşik Talesun Technologies (Thailand) Co., Ltd. ve Trina Solar Science & Technology (Thailand) Ltd. firmaları ve Ürdün'de yerleşik Philadelphia Solar LLC firması soru formuna ve sonrasında iletilen eksiklik yazılarına cevap vererek iş birliğinde bulunmuştur.

(3) Vietnam'da yerleşik Irex Energy Joint Stock Company firması soru formuna ilişkin cevap sunmuş olmakla birlikte anılan firmanın Türkiye'ye soruşturma konusu eşya ihracatı bulunmadığı görülmüştür.

(4) Hırvatistan'da mukim ve iş birliğine davet edilen ve/veya söz konusu soruşturma ile ilgili/ilintili olabilecek firmalardan zamanında ve usulüne uygun herhangi bir başvuru alınmamıştır.

(5) Ürdün Sanayi, Ticaret ve Tedarik Bakanlığı ve Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu ilgili taraf olma taleplerini ve soruşturmaya ilişkin görüşlerini yazılı olarak iletmıştır.

(6) Soruşturma konusu Malezya, Vietnam, Tayland, Ürdün ve Hırvatistan'da mukim ve iş birliğine davet edilen ve/veya söz konusu soruşturma ile ilgili/ilintili olabilecek diğer firmalardan zamanında ve usulüne uygun herhangi bir başvuru alınmamıştır.

(7) Diğer taraftan, soruşturma konusu ülkelerin Büyükelçiliklerinden, ülkelerinde yerleşik soruşturma konusu ürünlerin üretici ihracatçılarına ilişkin bilgi talebine yönelik herhangi bir yanıt alınmamıştır.

1.7. Yerinde doğrulama ziyaretleri

(1) Yönetmeliğin 21 inci maddesi çerçevesinde gerekli bilgi ve belgeleri süreleri dahilinde sağlayarak iş birliğinde bulunan Vietnam'da yerleşik olan Vina Solar Technology Company Limited firması nezdinde 8-9/5/2024 tarihlerinde, JA Solar Vietnam Company Limited firması nezdinde 10-11/5/2024 tarihlerinde ve Trina Solar Energy Development Company Limited firması nezdinde 12/5/2024 tarihinde yerinde doğrulama ziyareti gerçekleştirilmiştir.

(2) Malezya’da yerleşik olan Jinko Solar Technology Sdn. Bhd. firması nezdinde 14-15/5/2024 tarihlerinde yerinde doğrulama ziyareti gerçekleştirilmiştir.

(3) Tayland’da yerleşik olan Trina Solar Science & Technology (Thailand) Ltd. firması nezdinde 20-21/5/2024 tarihlerinde ve Talesun Technologies (Thailand) Co., Ltd. firması nezdinde 22-24/5/2024 tarihlerinde yerinde doğrulama ziyareti gerçekleştirilmiştir.

2. ÖNLEMLERİN ETKİSİZ KILINMASINA İLİŞKİN BELİRLEMELER

2.1. Genel

(1) Soruşturma konusu eşyanın ithalatında uygulanan dampinge karşı önlemin Vietnam, Malezya, Tayland, Hırvatistan ve Ürdün menşeli/çıkışlı ithalat yoluyla etkisiz kılıp kılınmadığı hususu İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Mevzuat hükümleri çerçevesinde soruşturulmuştur.

(2) Önlemin etkisiz kılınmasına ilişkin değerlendirme, Türkiye ile soruşturma konusu ülkeler arasındaki ticaretin gerçekleştirilme şeklinde bir değişiklik meydana gelip gelmediği, bu değişikliğin yürürlükteki dampinge karşı önlemden kaçınma dışında yeterli bir haklı nedeni veya ekonomik gerekçesi bulunmayan bir uygulama, işlem veya işten kaynaklanıp kaynaklanmadığı ve bu şekilde yürürlükteki dampinge karşı önlemin iyileştirici etkisinin azaltılıp azaltılmadığının incelenmesi yoluyla yapılmıştır.

(3) Soruşturma kapsamında esaslı bilgi veya belgeleri sağlamayan firmalar Yönetmeliğin 26. maddesi çerçevesinde iş birliğinde bulunmadı olarak addedilmiştir. Bu durumda, önlemlerin etkisiz kılınmasına yönelik belirlemeler için eldeki mevcut veriler kullanılmıştır.

2.2. Ticaretin gerçekleştirilme şeklinde değişiklik ve yürürlükteki dampinge karşı önlemin iyileştirici etkisinin azaltılması

2.2.1. Güneş paneli ithalatının gelişimi (Ek 1)

(1) Güneş paneli ithalatının analizinde, Türkiye İstatistik Kurumu’nun (TÜİK) özel ticaret sistemine göre açıklanan dış ticaret istatistikleri kullanılmıştır. Yapılan analiz kapsamında, 2020-2023(1-9) dönemi ithalat verileri kullanılmıştır.

(2) Toplam güneş paneli ithalatı 2020 yılında 21 bin ton, 2021 yılında 20 bin ton, 2022 yılında 65 bin ton ve 2023 yılının ilk dokuz ayında 17 bin ton seviyesinde gerçekleşmiştir.

(3) Toplam güneş paneli ithalatı soruşturma döneminde sırasıyla 93 milyon; 95 milyon; 405 milyon ve 107 milyon ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir.

(4) Söz konusu ürün ithalatına ilişkin ortalama birim fiyatlarının soruşturma döneminde sırasıyla 4,5 ABD doları/kg; 4,8 ABD doları/kg; 6,3 ABD doları/kg ve 6,2 ABD doları/kg düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir.

(5) ÇHC menşeli güneş paneli ithalatı, 2020 yılında 14 ton, 2021 yılında 24 ton, 2022 yılında 83 ton ve 2023(1-9) döneminde 136 ton düzeyinde gerçekleşmiştir.

(6) ÇHC’den yapılan değer bazında ithalat 2020 yılında 156 bin, 2021 yılında 330 bin ve 2022-2023(1-9) döneminde 1 milyon ABD doları düzeyindedir.

(7) ÇHC menşeli ithalatta birim fiyatlar soruşturma döneminde sırasıyla 11 ABD doları/kg; 13,7 ABD doları/kg; 14,6 ABD doları/kg ve 10,1 ABD doları/kg seviyesinde ve uygulanan dampinge karşı önlemin etkisiyle ortalama birim fiyatların üzerinde bulunmaktadır.

(8) Soruşturma döneminde ÇHC menşeli ithalatın toplam ithalat içerisindeki payı miktar bazında %1'in altındadır.

(9) Vietnam menşeli güneş paneli ithalatı, 2020 ve 2021 yılında 2 bin ton, 2022 yılında 17 bin ton ve 2023(1-9) döneminde 10 bin ton düzeyinde gerçekleşmiştir.

(10) Vietnam'dan yapılan değer bazında ithalat soruşturma döneminde sırasıyla 8 milyon; 9 milyon; 105 milyon ve 2023(1-9) döneminde 57 milyon ABD doları düzeyindedir.

(11) Vietnam menşeli ithalatta birim fiyatlar sırasıyla 4,2 dolar/kg; 4,6 ABD doları/kg; 6 ABD doları/kg ve 5,8 ABD doları/kg seviyesinde ve ortalama birim fiyatların altında bulunmaktadır.

(12) Soruşturma döneminde Vietnam menşeli ithalatın toplam ithalat içerisindeki payı miktar bazında sırayla; %9, %10, %27 ve %57 düzeyindedir. İthalatın 2021 yılında aynı seviyede kaldığı ancak 2022 yılında bir önceki yıla göre %793 arttığı görülmektedir.

(13) Malezya menşeli güneş paneli ithalatı, 2020 yılında 10 bin ton, 2021 yılında 3 bin ton, 2022 yılında 36 bin ton ve 2023(1-9) döneminde 4 bin ton düzeyinde gerçekleşmiştir.

(14) Malezya'dan yapılan değer bazında ithalat soruşturma döneminde sırasıyla 42 milyon; 13 milyon; 228 milyon ve 2023(1-9) döneminde 27 milyon ABD doları düzeyindedir.

(15) Malezya menşeli ithalatta birim fiyatlar sırasıyla 4,2 ABD doları/kg; 4,8 ABD doları/kg; 6,4 ABD doları/kg ve 6,4 ABD doları/kg seviyesinde olup 2020 yılı hariç ortalama birim fiyatların üzerinde bulunmaktadır.

(16) Soruşturma döneminde Malezya'dan gerçekleştirilmiş olan ithalatın tüm ithalat içerisindeki payı miktar bazında sırayla; %48, %14, %55 ve %24 düzeyinde gerçekleşmiştir. 2021 yılında bir miktar azalış gösteren ithalatın 2022 yılında bir önceki yıla göre %1.187 arttığı görülmektedir.

(17) Tayland menşeli güneş paneli ithalatı, 2020 yılında 338 ton, 2021 yılında 8 bin ton, 2022 yılında 4 bin ton ve 2023(1-9) döneminde 59 ton düzeyinde gerçekleşmiştir.

(18) Tayland'dan yapılan değer bazında ithalat soruşturma döneminde sırasıyla 1,4 milyon; 36,8 milyon; 26 milyon ve 308 bin ABD doları düzeyindedir.

(19) Tayland menşeli ithalatta birim fiyatlar sırasıyla 4,3 ABD doları/kg; 4,5 ABD doları/kg; 6,4 ABD doları/kg ve 5,2 ABD doları/kg seviyesinde ve 2022 yılı hariç ortalama birim ithalat fiyatlarının altında bulunmaktadır.

(20) 2020-2023(1-9) döneminde Tayland'dan gerçekleştirilmiş olan ithalatın tüm ithalat içerisindeki payı miktar bazında sırayla; %1,6, %40,8, %6,3 ve %0,3 düzeyinde gerçekleşmiştir. 2022-2023 yıllarında söz konusu ülkeden ithalat azalmışken anılan ithalatın 2021 yılında tüm ithalattan miktar bazında aldığı pay %41'e kadar yükselmiştir.

(21) Hırvatistan menşeli güneş paneli ithalatı, 2020 yılında 80 ton, 2021 yılında 493 ton, 2022 yılı ve 2023(1-9) döneminde 2 bin ton düzeyinde gerçekleşmiştir.

(22) Hırvatistan'dan yapılan değer bazında ithalat soruşturma döneminde sırasıyla 477 bin; 3 milyon; 14 milyon ve 15 milyon ABD doları düzeyindedir.

(23) Hırvatistan menşeli ithalatta birim fiyatlar sırasıyla 6 ABD doları/kg; 6 ABD doları/kg; 6,4 ABD doları/kg ve 7,3 ABD doları/kg seviyesinde ve ortalama birim fiyatların üzerinde bulunmaktadır.

(24) Soruşturma döneminde Hırvatistan'dan gerçekleştirilmiş olan ithalatın tüm ithalat içerisindeki payı miktar bazında sırayla; %0,4, %2, %3 ve %12 düzeyinde gerçekleşmiştir. 2021 yılında söz konusu ürün ithalatının bir önceki yıla göre %520, 2022 yılında ise bir önceki yıla göre %331 arttığı görülmektedir.

(25) 2020 ve 2021 yıllarında Ürdün menşeli güneş paneli ithalatı bulunmamakla birlikte, söz konusu ithalatın 2022 yılında 272 ton ve 2023(1-9) döneminde 908 ton düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir.

(26) Ürdün'den yapılan değer bazında ithalat 2022 yılında 2 milyon ve 2023(1-9) döneminde 6 milyon ABD doları düzeyindedir.

(27) 2022 yılında ve 2023(1-9) döneminde Ürdün menşeli ithalatta sırasıyla birim fiyatlar; 6 ABD doları/kg ve 6,2 ABD doları/kg seviyesinde ve 2022 yılında ortalama birim fiyatın üzerinde iken, 2023(1-9) döneminde ortalama birim fiyat ile aynı düzeyde bulunmaktadır.

(28) 2022 yılında ve 2023(1-9) döneminde Ürdün'den gerçekleştirilmiş olan ithalatın tüm ithalat içerisindeki payı miktar bazında sırayla; %0,4 ve %5 düzeyinde gerçekleşmiştir. 2023(1-9) döneminde söz konusu eşya ithalatı 2022 yılına göre %233 artış göstermiştir.

(29) 2020 yılında adı geçen beş ülkenin toplam soruşturma konusu eşya ithalatındaki payı değer bazında %57'den, 2023(1-9) döneminde %98'e yükselmiştir.

2.2.2. Güneş paneli ve hücrenin uluslararası ticaret verileri (Ek 2 ve 3)

(1) Uluslararası ticaret verileri için Uluslararası Ticaret Merkezi (ITC) Ticaret Atlası (Trademap) istatistikleri kullanılmıştır. 2020-2021 yıllarına ait verilerde pozisyon kapsamında güneş paneli harici eşyalar bulunmakta olup bu yıllara ait verilerden güneş paneli ticaret verileri ayrıştırılamamıştır. 2022 yılında güneş paneli için ayrı bir pozisyon tanımlanmış olup 2022 ve 2023(1-9) dönemini kapsayacak şekilde veriler derlenmiştir. Bu kapsamda, 2022 yılında Tayland, Ürdün, Malezya, Vietnam ve Hırvatistan'ın ÇHC'den soruşturma konusu eşya ithalatı sırasıyla 102 bin; 37 bin; 37 bin; 21 bin ve 19 bin ton ve 2023(1-9) döneminde sırasıyla 135 bin; 24 bin; 81 bin; 26 bin ve 25 bin ton olarak gerçekleşmiştir. 2022 yılında anılan ülkelerin ÇHC'den ithal birim fiyatları 4,9; 4,9; 6,1; 5,7 ve 5 ABD doları/kg ve 2023(1-9) döneminde 4,2; 3,9; 4,3; 4,3 ve 4,2 ABD doları/kg olarak gerçekleşmiştir.

(2) 2022 yılında Tayland, Vietnam, Ürdün, Malezya ve Hırvatistan'ın ÇHC'den hücre ithalatı sırasıyla 5 bin; 4 bin; 1.000; 1.000 ve 327 ton ve 2023(1-9) döneminde sırasıyla 5 bin; 2 bin; bin; 468 ve 35 ton olarak gerçekleşmiştir. 2022 yılında anılan ülkelerin ÇHC'den ithal birim fiyatları 79,9; 75,2; 28,7; 45,9 ve 39,3 ABD doları/kg ve 2023 (1-9) döneminde 68,3; 52,1; 19,6; 28,2 ve 75,9 ABD doları/kg olarak gerçekleşmiştir.

(3) TÜİK ile Trademap dış ticaret veri tabanları karşılaştırıldığında Tayland, Ürdün, Malezya, Vietnam ve Hırvatistan'ın Türkiye'ye ihracat verilerinde tutarsızlık olduğu görülmüş olup bu soruşturma için resmî istatistik olan TÜİK verileri esas alınmıştır.

2.2.3. Ticaretin gerçekleştirilme şeklindeki değişikliğe ilişkin değerlendirme

(1) Soruşturma konusu ürünün resmî ithalat istatistiklerinin incelenmesinden, Vietnam, Malezya, Hırvatistan ve Ürdün'ün ülkemize en fazla ihracat yapan dört ülke olduğu ve özellikle 2022 yılında Tayland, Ürdün, Malezya, Vietnam ve Hırvatistan'dan ihracatın oldukça arttığı anlaşılmaktadır. Uluslararası ticaret verilerinden görüldüğü üzere, anılan ülkelerin soruşturma konusu eşyayı hâlihazırda ülkemizce önlem uygulanan ÇHC'den kayda değer miktarda ithal ettikleri görülmektedir.

(2) Anılan hususlar çerçevesinde, Türkiye ile soruşturma konusu ülkeler arasındaki ticaretin gerçekleştirilme şeklinde değişiklik meydana geldiği değerlendirilmektedir.

2.2.4. Yürürlükteki dumpinge karşı önlemin iyileştirici etkisinin azaltılması

(1) Vietnam menşeli ithalatın toplam ithalattan aldığı pay 2020 yılında %9 iken 2023(1-9) döneminde %53'e, Hırvatistan menşeli ithalatın payı 2020 yılında %0,5 iken 2023(1-9) döneminde %14'e, 2020-2021 yılında ihracatı bulunmayan Ürdün menşeli ithalatın payı 2022 yılına %0,4 iken 2023 yılında %5'e yükselmiştir. Malezya menşeli ithalatın toplam ithalattan aldığı pay soruşturma döneminde dalgalanmış olup 2020 yılında %45 paya sahip iken 2023(1-9) döneminde %25'e düşmüştür. Tayland menşeli ithalatın payı ise 2020 yılında %2 iken 2021 yılında %39'a yükselmiştir. Bu çerçevede, ÇHC menşeli güneş paneli ithalatında yürürlükte olan dumpinge karşı önlemin iyileştirici etkisinin miktar bazında azaltıldığı/bertaraf edildiği değerlendirilmektedir.

(2) Güneş panelinin soruşturma döneminde Vietnam, Malezya, Tayland, Hırvatistan ve Ürdün menşeli/çıkışlı olarak ülkemize ithalatının miktar ve değer bazında kayda değer ölçüde artış gösterdiği görülmektedir. 2020 yılında adı geçen beş ülkenin toplam soruşturma konusu eşya ithalatındaki payı değer bazında %57'den 2023(1-9) döneminde %98'e yükselmiştir. Bu çerçevede, ÇHC menşeli güneş paneli ithalatında yürürlükte olan dumpinge karşı önlemin iyileştirici etkisinin miktar bazında azaltıldığı/bertaraf edildiği değerlendirilmektedir.

(3) Diğer taraftan, söz konusu ülkeler menşeli olarak gerçekleştirilen ithalat birim fiyatları da kayda değer ölçüde düşük gerçekleşmiş, önlem kapsamı ÇHC birim fiyatlarının altında kalmıştır. Bu çerçevede, ÇHC menşeli güneş paneli ithalatında yürürlükte olan dumpinge karşı önlemin iyileştirici etkisinin fiyat bazında azaltıldığı/bertaraf edildiği değerlendirilmektedir.

2.3. Önlemlerin etkisiz kılınması faaliyetleri

(1) Soruşturma konusu eşyanın üretim süreci yaygın olarak, polisilikon hammaddesinden başlayarak ingot üretimi, ingotların kesilmesi suretiyle yonga plaka üretimi, yonga plakaların çeşitli işlemlerden geçirilmesi suretiyle güneş hücresi üretimi ve güneş hücresi ile yardımcı malzemelerin montajlanması suretiyle güneş paneli üretimi şeklinde gerçekleşmektedir.

(2) Yapılan incelemelerde güneş hücresi ve diğer girdilerin montajlanarak güneş paneli üretimi işlemine toplam üretim maliyetinin büyük çoğunluğunun ilk madde ve malzeme maliyeti olduğu, yapılan montaj işlemine ilişkin maliyetin toplam maliyet içerisindeki payının oldukça düşük olduğu görülmüştür. Ayrıca, montaj işlemi için gereken tesis kurulum maliyetinin, yonga plaka üretimi için veya güneş hücresi üretimi için gereken tesis kurulum maliyetine göre oldukça düşük olduğu tespit edilmiştir. Buna ilaveten, güneş hücrelerinin montajlanmasına ilişkin süreçte eşyanın temel özellikleri itibarıyla esaslı bir değişiklik geçirmediği değerlendirilmektedir. Bu çerçevede, güneş paneli üretiminde katma değer yaratan ana unsurun hücre üretimi olduğu anlaşılmıştır. Anılan hususlar çerçevesinde, güneş hücrelerinin ve diğer girdilerin büyük çoğunlukla ÇHC'den tedarik edilerek montaj işlemi sonrasında Türkiye'ye ihraç edilmesi, yürürlükteki dumpinge karşı önlemden kaçınma dışında yeterli bir haklı nedeni veya ekonomik gerekçesi bulunmayan bir işlem olarak değerlendirilmektedir.

(3) Diğer taraftan, gri yonga plakalar (wafer) tedarik edilerek güneş hücresi ve sonrasında güneş paneli üretiminde ise toplam üretim maliyet içerisinde ilk madde ve malzeme maliyetinin görece daha düşük olduğu, yapılan işlemlere ilişkin maliyetin toplam maliyet içerisindeki payının görece daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca güneş hücresi üretimine

ilişkin tesis kurulum maliyetinin kayda değer bir yatırım gerektirdiği tespit edilmiştir. Buna ilaveten, gri yonga plakalar güneş enerjisi üretimi kabiliyetini haiz değilken güneş hücrelerinin güneş enerjisi üretim kabiliyetini haiz olduğu, dolayısıyla bahse konu işlem sonucunda eşyada esaslı bir değişiklik gerçekleştiği değerlendirilmektedir. Anılan hususlar çerçevesinde, ÇHC menşeli olsun ya da olmasın gri yonga plakalar tedarik edilerek güneş hücresi ve güneş paneli üretimi sonrasında Türkiye'ye ihraç edilmesinin, yürürlükteki dampinge karşı önlemden kaçınma dışında yeterli bir haklı nedeni veya ekonomik gerekçesi bulunmayan bir işlem olarak addedilemeyeceği değerlendirilmektedir. Benzer şekilde, polisilikon ve ingot tedarik edilerek yapılan güneş paneli üretiminin de yürürlükteki dampinge karşı önlemden kaçınma dışında yeterli bir haklı nedeni veya ekonomik gerekçesi bulunmayan bir işlem olarak addedilemeyeceği değerlendirilmektedir.

2.3.1 İşbirliğinde bulunan firmalara ilişkin belirlemeler

2.3.1.1. Vietnam'a ilişkin belirlemeler

2.3.1.1.1. Vina Solar Technology Company Limited

(1) 8-9/5/2024 tarihlerinde Vietnam'da yerleşik Vina Solar Technology Company Limited firmasına gerçekleştirilen yerinde doğrulama ziyaretinde firmanın soru formuna vermiş olduğu cevaplar doğrulanmıştır.

(2) Vina Solar Technology Company Limited firmasının kurulu bir tesisinin bulunduğu, firmanın Vietnam'da yerleşik kendi iştirakleri ve hücre üreticisi olan Vietnam'da yerleşik Vina Cell Technology Company Limited ve NWestern Solar Vietnam Company Limited firmalarından hücre tedarik ederek güneş paneli üretimi yaptığı anlaşılmıştır.

(3) Üretilen panel miktarı ile hücre alımları arasında tutarlılık bulunduğu, firmanın bir diğer iştiraki olan Longi Hong Kong Trading Limited firması aracılığı ile Türkiye'ye güneş paneli satışı gerçekleştirdiği ve Türkiye'ye satışı gerçekleştirilen eşya ile firmanın ilgili verilerinin uyumlu olduğu görülmüştür.

(4) Vina Solar Technology Company Limited firmasının kendi iştiraklerince Vietnam'da üretilen hücreleri tedarik ederek güneş paneli üretimi yaptığı ve yürürlükte bulunan dampinge karşı önlemleri etkisiz kılmadığı değerlendirilmektedir.

2.3.1.1.2. JA Solar Vietnam Company Limited

(1) 10-11/5/2024 tarihlerinde Vietnam'da yerleşik JA Solar Vietnam Company Limited firmasına gerçekleştirilen yerinde doğrulama ziyaretinde firmanın soru formuna vermiş olduğu cevaplar doğrulanmıştır.

(2) JA Solar Vietnam Company Limited firmasının kurulu bir tesisinin bulunduğu, JA Solar Vietnam Company Limited, JA Solar NE Vietnam Company Limited ve JA Solar PV Vietnam Co. Ltd firmaları arasında iştirak ilişkisinin bulunduğu ve aralarında yonga levhası (wafer) ile hücre ticaretinin olduğu, JA Solar Vietnam Company Limited firmasının JA Solar PV Vietnam Co. Ltd. firmasınınca üretilen hücreleri tedarik ederek güneş paneli üretimi yaptığı anlaşılmıştır.

(3) Üretilen panel miktarı ile hücre alımları arasında tutarlılık bulunduğu ve güneş panellerinin JA Solar International Limited aracılığı ile Türkiye'ye satışının gerçekleştirildiği ve Türkiye'ye satışı gerçekleştirilen eşya ile firmanın ilgili verilerinin uyumlu olduğu görülmüştür.

(4) JA Solar Vietnam Company Limited firmasının Vietnam'da yerleşik kendi iştiraklerince üretilen hücreleri tedarik ederek güneş paneli üretimi yaptığı ve yürürlükte bulunan dampinge karşı önlemleri etkisiz kılmadığı değerlendirilmektedir.

2.3.1.1.3. Trina Solar Energy Development Company Limited

(1) 12/5/2024 tarihinde Vietnam'da yerleşik Trina Solar Energy Development Company Limited (Trina Solar Vietnam) firmasına gerçekleştirilen yerinde doğrulama ziyaretinde firmanın soru formuna vermiş olduğu cevaplar doğrulanmıştır.

(2) Trina Solar Vietnam firmasının kurulu bir tesisinin bulunduğu, Trina Solar Vietnam firması ile Trina Solar Energy Development Pte. Ltd. (TED) ve Trina Solar (Schweiz) AG/Trina Solar (Switzerland) Ltd. (TSW) firmaları arasında gri yonga plakası (wafer) ve hücre tedariki alanlarında iş ilişkisi bulunduğu, Trina Solar (Vietnam) Wafer Company Limited firmasından gri yonga plakası tedarik edildiği, Trina Solar Vietnam firması tarafından hücre ve güneş paneli üretildiği ve ingot ile yonga levhası üretiminin de Trina Solar grubun diğer firmaları tarafından Vietnam'da gerçekleştirildiği anlaşılmıştır.

(3) Trina Solar Vietnam firmasının ürettiği güneş panellerini TED firmasına, TED firmasının ise TSW firmasına sattığı, TSW firması tarafından ise soruşturma konusu güneş panellerinin Türkiye'ye satışının gerçekleştirildiği ve Türkiye'ye satışı gerçekleştirilen eşya ile firmanın ilgili verilerinin uyumlu olduğu görülmüştür.

(4) Trina Solar Energy Development Company Limited firmasının kendi iştiraklerinden gri yonga plakası tedarik ederek hücre ve panel üretimi yaptığı ve yürürlükte bulunan dampinge karşı önlemleri etkisiz kılmadığı değerlendirilmektedir.

2.3.1.2. Malezya'ya ilişkin belirlemeler

2.3.1.2.1. Jinko Solar Technology Sdn. Bhd.

(1) 14-15/5/2024 tarihlerinde Malezya'da yerleşik Jinko Solar Technology Sdn. Bhd. firmasına gerçekleştirilen yerinde doğrulama ziyaretinde firmanın soru formuna vermiş olduğu cevaplar doğrulanmıştır.

(2) Jinko Solar Technology Sdn. Bhd. firmasının kurulu bir tesisinin bulunduğu, firmanın gri yonga plakalarını büyük oranda Vietnam'dan tedarik ettiği ve Malezya'daki tesislerinde hücre ve panel üretimini gerçekleştirdiği anlaşılmıştır.

(3) Sunulan verilerin tutarlı olduğu ve Türkiye'ye güneş paneli satışlarının ilişkili Jinko Solar Switzerland AG firması aracılığıyla gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.

(4) Jinko Solar Technology Sdn. Bhd. firmasının tedarik ettiği gri yonga plakaları ile hücre ve panel üretimini gerçekleştirdiği ve yürürlükte bulunan dampinge karşı önlemleri etkisiz kılmadığı değerlendirilmektedir.

2.3.1.3. Tayland'a ilişkin belirlemeler

2.3.1.3.1. Trina Solar Science & Technology (Thailand) Ltd.

(1) 20-21/5/2024 tarihlerinde Tayland'da yerleşik Trina Solar Science & Technology (Thailand) Ltd. (Trina Solar Tayland) firmasına gerçekleştirilen yerinde doğrulama ziyaretinde firmanın soru formuna vermiş olduğu cevaplar doğrulanmıştır.

(2) Firmanın kurulu bir tesisinin bulunduğu, Trina Solar Tayland firmasının iştiraki olan Trina Solar Energy Development Pte. Ltd. firması aracılığıyla ÇHC'de yerleşik firmalardan ve aynı zamanda bir başka iştiraki olan Vietnam'da yerleşik Trina Solar (Vietnam) Wafer

Company Limited firmasından gri yonga plakası tedarik edildiği ve Trina Solar Tayland firması tarafından hücre ve güneş paneli üretimi gerçekleştirildiği anlaşılmıştır.

(3) Trina Solar Tayland tarafından üretilen panel miktarı ile gri yonga plakası alımları arasında tutarlılık bulunduğu ve soruşturma konusu eşyanın Trina Solar Energy Development Pte. Ltd. ve Trina Solar (Schweiz) AG/Trina Solar (Switzerland) Ltd. firmaları aracılığı ile Türkiye'ye satışının gerçekleştirildiği görülmüştür.

(4) Trina Solar Science & Technology (Thailand) Ltd. firmasının tedarik ettiği gri yonga plakaları ile hücre ve panel üretimini gerçekleştirdiği ve yürürlükte bulunan dampedinge karşı önlemleri etkisiz kılmadığı değerlendirilmektedir.

2.3.1.3.2. Talesun Technologies (Thailand) Co., Ltd.

(1) 22-24/5/2024 tarihlerinde Tayland'da yerleşik Talesun Technologies (Thailand) Co., Ltd. firmasına gerçekleştirilen yerinde doğrulama ziyaretinde firmanın soru formuna vermiş olduğu cevaplar doğrulanmıştır.

(2) Talesun Technologies (Thailand) Co., Ltd. firmasının aktif durumda olmayan kurulu bir tesisinin bulunduğu, raporlama döneminde Türkiye'ye soruşturma konusu eşya ihracatının bulunmadığı, 2022 yılında Türkiye'ye ihracatında tedarik edilen güneş hücrelerinden güneş paneli montajı yaptığı ve Türkiye'ye ihraç edilen panellerin çok büyük çoğunluğunda ÇHC menşeli hücre kullandığı ve panel montajında kullanılan diğer girdilerin de büyük bir kısmının ÇHC menşeli olduğu tespit edilmiştir.

(3) Yerinde doğrulama esnasında firmanın deposunda ÇHC'deki ana şirketinde üretildiği anlaşılan bir miktar bitmiş güneş paneli gözlenmiştir. Firma tarafından eşyanın ÇHC'de üretime ve Malezya'ya gönderilmesine ilişkin kayıtlar sunulmuş ancak firmanın envanterlerine giriş ya da çıkışına ilişkin kayıt sunulmamıştır.

(4) Talesun Technologies (Thailand) Co., Ltd. firmasının ÇHC'den tedarik edilen hücre ve diğer girdilerin montaj işlemi ile üretilen güneş panellerinin Türkiye'ye ihraç edilmesi suretiyle önlemlerin etkisiz kılındığı değerlendirilmektedir.

2.3.1.4. Ürdün'e ilişkin belirlemeler

2.3.1.4.1. Philadelphia Solar LLC

(1) Ürdün'de yerleşik Philadelphia Solar LLC firmasının soru formuna vermiş olduğu cevapların tutarlı olduğu değerlendirilmektedir.

(2) Philadelphia Solar LLC firmasının tedarik edilen güneş hücrelerinden güneş paneli montajı yaptığı tespit edilmiştir. Firmanın güneş hücresi üretimi bulunmadığı ve hücrelerin büyük çoğunlukla ÇHC menşeli olduğu, panel montajında kullanılan diğer girdilerin de tamamen ÇHC menşeli olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, Türkiye'ye ihraç edilen panellerde ÇHC menşeli hücre kullanıldığı tespit edilmiştir.

(3) Philadelphia Solar LLC firmasının ÇHC menşeli hücre ve diğer girdilerin montaj işlemi ile üretilen güneş panellerinin Türkiye'ye ihraç edilmesi suretiyle önlemlerin etkisiz kılındığı değerlendirilmektedir.

2.3.2. İşbirliğinde bulunmayan firmalara ilişkin belirlemeler

2.3.2.1. Vietnam'da yerleşik iş birliğine gelmeyen firmalar

(1) Soruşturma döneminde Vietnam'dan toplam ithalatın büyük bölümünü gerçekleştirmiş olan firmalar iş birliğinde bulunmamıştır. Diğer taraftan, anılan ülke

Büyükelçiliğinden, ülkelerinde yerleşik soruşturma konusu eşyanın üretici ihracatçılarına ilişkin bilgi talebine yönelik herhangi bir yanıt alınmamıştır. İş birliğinde bulunmayan firmalar için belirlemeler eldeki mevcut verilere göre yapılmıştır. Bu çerçevede, soruşturma döneminde Vietnam'dan yapılan ithalatın artış gösterdiği, soruşturma konusu eşyada birim fiyatların soruşturma dönemi boyunca ÇHC menşeli ithal birim fiyatların altında kaldığı, Türkiye'nin toplam ithalatı içerisinde Vietnam'ın payının yüksek olduğu görülmektedir. Diğer yandan, soruşturma döneminde Vietnam'ın ÇHC'den güneş paneli ithalatının arttığı ve ciddi miktarda hücre alımlarının olduğu görülmektedir. Yapılan bu tespitler, yürürlükteki dumpinge karşı önlemlerden kaçınma dışında yeterli bir haklı nedeni veya ekonomik gerekçesi bulunmayan bir uygulama, işlem veya iş sonucunda Türkiye ile Vietnam'da yerleşik diğer firmalar arasındaki ticaretin gerçekleştirilme şeklinde bir değişikliğin meydana geldiğine ve Vietnam menşeli/çıkışlı olarak yapılan ithalat yoluyla yürürlükteki dumpinge karşı önlemlerin iyileştirici etkisinin azaltıldığına işaret etmektedir. Bu kapsamda, Vietnam'da yerleşik diğer firmaların da yürürlükteki dumpinge karşı önlemi etkisiz kıldığı değerlendirilmektedir.

2.3.2.2. Malezya'da yerleşik iş birliğine gelmeyen firmalar

(1) Soruşturma döneminde Malezya'dan toplam ithalatın büyük bölümünü gerçekleştirmiş olan firma dışındaki firmalar iş birliğinde bulunmamıştır. Diğer taraftan, anılan ülke Büyükelçiliğinden, ülkelerinde yerleşik soruşturma konusu eşyanın üretici ihracatçılarına ilişkin bilgi talebine yönelik herhangi bir yanıt alınmamıştır. İş birliğinde bulunmayan firmalar için belirlemeler eldeki mevcut verilere göre yapılmıştır. Bu çerçevede, soruşturma döneminde Malezya'dan yapılan ithalatın artış gösterdiği, soruşturma konusu eşyada birim fiyatların soruşturma dönemi boyunca ÇHC menşeli ithal birim fiyatların altında kaldığı, Türkiye'nin toplam ithalatı içerisinde Malezya'nın payının yüksek olduğu görülmektedir. Diğer yandan, soruşturma döneminde Malezya'nın ÇHC'den güneş paneli ithalatının arttığı ve ciddi miktarda hücre alımlarının olduğu görülmektedir. Yapılan bu tespitler, yürürlükteki dumpinge karşı önlemlerden kaçınma dışında yeterli bir haklı nedeni veya ekonomik gerekçesi bulunmayan bir uygulama, işlem veya iş sonucunda Türkiye ile Malezya'da yerleşik diğer firmalar arasındaki ticaretin gerçekleştirilme şeklinde bir değişikliğin meydana geldiğine ve Malezya menşeli/çıkışlı olarak yapılan ithalat yoluyla yürürlükteki dumpinge karşı önlemlerin iyileştirici etkisinin azaltıldığına işaret etmektedir. Bu kapsamda, Malezya'da yerleşik diğer firmaların da yürürlükteki dumpinge karşı önlemi etkisiz kıldığı değerlendirilmektedir.

2.3.2.3. Tayland'da yerleşik iş birliğine gelmeyen firmalar

(1) Soruşturma döneminde Tayland'dan toplam ithalatın büyük bölümünü gerçekleştirmiş olan firmalar iş birliğinde bulunmamıştır. Diğer taraftan, anılan ülke Büyükelçiliğinden, ülkelerinde yerleşik soruşturma konusu eşyanın üretici ihracatçılarına ilişkin bilgi talebine yönelik herhangi bir yanıt alınmamıştır. İş birliğinde bulunmayan firmalar için belirlemeler eldeki mevcut verilere göre yapılmıştır. Bu çerçevede, soruşturma döneminde Tayland'dan yapılan ithalatın artış gösterdiği, soruşturma konusu eşyada birim fiyatların soruşturma dönemi boyunca ÇHC menşeli ithal birim fiyatların altında kaldığı, Türkiye'nin toplam ithalatı içerisinde Tayland'ın payının yüksek olduğu görülmektedir. Diğer yandan, soruşturma döneminde Tayland'ın ÇHC'den güneş paneli ithalatının arttığı ve ciddi miktarda hücre alımlarının olduğu görülmektedir. Yapılan bu tespitler, yürürlükteki dumpinge karşı önlemlerden kaçınma dışında yeterli bir haklı nedeni veya ekonomik gerekçesi bulunmayan bir uygulama, işlem veya iş sonucunda Türkiye ile Tayland'da yerleşik diğer firmalar arasındaki ticaretin gerçekleştirilme şeklinde bir değişikliğin meydana geldiğine ve Tayland

menşeli/çıkışlı olarak yapılan ithalat yoluyla yürürlükteki dampinge karşı önlemlerin iyileştirici etkisinin azaltıldığına işaret etmektedir. Bu kapsamda, Tayland’da yerleşik diğer firmaların da yürürlükteki dampinge karşı önlemleri etkisiz kıldığı değerlendirilmektedir.

2.3.2.4. Ürdün’de yerleşik iş birliğine gelmeyen firmalar

(1) Soruşturma döneminde soruşturma konusu eşya ihracatının iş birliğine gelen Philadelphia Solar LLC firması tarafından gerçekleştirildiği anlaşılmıştır.

2.3.2.5. Hırvatistan’da yerleşik iş birliğine gelmeyen firmalar

(1) Soruşturma döneminde soruşturma konusu eşya ithalatı tek firma tarafından gerçekleştirilmiş olup söz konusu firma iş birliğinde bulunmamıştır. Diğer taraftan, anılan ülke Büyükelçiliğinden, ülkelerinde yerleşik soruşturma konusu eşyanın üretici ihracatçılarına ilişkin bilgi talebine yönelik herhangi bir yanıt alınmamıştır. İş birliğinde bulunmayan firma için belirlenmeler eldeki mevcut verilere göre yapılmıştır. Bu çerçevede, firma tarafından yapılan ihracatın özellikle 2022 yılında ciddi oranda arttığı, soruşturma konusu eşyada birim fiyatların soruşturma dönemi boyunca ÇHC menşeli ithal birim fiyatların altında kaldığı, Türkiye’nin toplam ithalatı içerisinde Hırvatistan’ın payının yüksek olduğu görülmektedir. Diğer yandan, soruşturma döneminde Hırvatistan’ın ÇHC’den güneş paneli ithalatının arttığı ve 2022 yılında ÇHC’den önemli miktarda hücre ithalatının bulunduğu görülmektedir. Yapılan bu tespitler, yürürlükteki dampinge karşı önlemlerden kaçınma dışında yeterli bir haklı nedeni veya ekonomik gerekçesi bulunmayan bir uygulama, işlem veya iş sonucunda Türkiye ile Hırvatistan’da yerleşik firmalar arasındaki ticaretin gerçekleştirilme şeklinde bir değişikliğin meydana geldiğine ve Hırvatistan menşeli/çıkışlı olarak yapılan ithalat yoluyla yürürlükteki dampinge karşı önlemlerin iyileştirici etkisinin azaltıldığına işaret etmektedir. Bu kapsamda, Hırvatistan’da yerleşik diğer firmaların da yürürlükteki dampinge karşı önlemleri etkisiz kıldığı değerlendirilmektedir.

2.3.3. İlgili taraf görüşleri

2.3.3.1. Avrupa Komisyonunca iletilen görüşler

(1) AB Komisyonunca 8541.43.00.00.00 GTİP kapsamı soruşturmaya ilişkin iletilen görüşte Hırvatistan’dan gerçekleşen ithalatın sadece 2022 yılında arttığı ve bu artışın önlemlerin etkisiz kılınmasının bir göstergesi olmadığı belirtilmektedir. 2023(1-9) döneminde Hırvatistan menşeli ithalat miktar bazında 2020 yılına göre %2.479 oranında ani bir artış göstermiş olup Hırvatistan menşeli ithalatın toplam ithalattan aldığı miktar bazında pay ise %0,4’ten %12’ye yükselmiştir. Diğer taraftan, Hırvatistan menşeli ithal birim fiyatlar ÇHC menşeli ithal birim fiyatların altında kalmıştır. Ayrıca, soruşturma dönemi boyunca söz konusu ihracat sadece bir firma tarafından gerçekleştirilmiş olup firma iş birliğine gelmemiştir. Bununla birlikte, Trademap verilerine bakıldığında Hırvatistan’ın ÇHC’den önemli miktarda soruşturma konusu eşya ithalatının bulunduğu ve 2023(1-9) döneminde 2022 yılına göre ithalatın miktar bazında %30 arttığı tespit edilmiştir.

(2) AB komisyonunca iletilen görüşlerde ithalat artışının tek başına önlemlerin etkisiz kılınması sonucu doğurmayacağını belirtmekte ve ticareti gerçekleştirilme şeklinde bir değişikliğin, yürürlükteki dampinge karşı önlemlerden kaçınma dışında başka haklı nedeni veya ekonomik gerekçesi olmayan bir uygulama, işlem veya işten kaynaklandığına dair kanıt

sağlanması ve verginin iyileştirici etkisinin azaltıldığı veya bertaraf edildiğine dair bir değerlendirme sunulması gerektiği belirtilmektedir. Anılan hususlara ilişkin değerlendirmeler bu Raporun ilgili bölümlerinde yer almaktadır.

2.3.3.2. Ürdün Sanayi, Ticaret ve Tedarik Bakanlığınca iletilen görüşler

(1) Ürdün Sanayi, Ticaret ve Tedarik Bakanlığınca iletilen görüşte Ürdün’de güneş paneli üretimine ilişkin tesislerin bulunduğu ve Türkiye’ye ihraç edilen panellerin Ürdün menşeli olduğu belirtilmektedir. Ancak, İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Mevzuat uyarınca önlemlerin etkisiz kılınmasına ilişkin belirlemelerde eşyanın menşesine değil dampainge karşı önlemden kaçınmak dışında yeterli bir haklı nedeni veya ekonomik gerekçesi bulunmayan bir işlemin varlığına bakılmaktadır.

(2) Yine Ürdün Sanayi, Ticaret ve Tedarik Bakanlığınca, Türkiye’de yerleşik firmaların da soruşturma konusu eşyanın üretimi için ÇHC’den hücre ithal ettiği ifade edilmektedir. Soruşturma kapsamı Hırvatistan, Malezya, Tayland, Ürdün ve Vietnam menşeli/çıkışlı güneş paneli ithalatı olup söz konusu değerlendirmenin soruşturmanın esasına yönelik olmadığı değerlendirilmektedir.

3. SONUÇ

(1) Yürütülen soruşturma sonucunda, hazırlanan nihai bildirim ilgili tarafların görüş ve değerlendirmesine sunulmaktadır.

(2) İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Mevzuat hükümleri uyarınca, ilgili tarafların görüş ve iddialarının alınmasını müteakip yapılacak nihai tespit ve değerlendirmelerin yer alacağı soruşturma raporu kesin kararın alınması için Kurul'a sunulacaktır.

T.C. TİCARET BAKANLIĞI
İthalat Genel Müdürlüğü
İthalat Politikalarını İzleme ve Değerlendirme Dairesi

Nihai Bildirim Raporu

Ek 1: Ülke Bazında Güneş Paneli İthalat İstatistikleri

GÜNEŞ PANELLERİ	2020		2021		2022		2023(1-9)		Arındırılmış BF				İthalat (Miktar) Payı				İthalat (\$) Payı			
	Net Ağırlık (Kg)	İthalat (\$)	Net Ağırlık (Kg)	İthalat (\$)	Net Ağırlık (Kg)	İthalat (\$)	Net Ağırlık (Kg)	İthalat (\$)	Birim Fiyat 2020	Birim Fiyat 2021	Birim Fiyat 2022	Birim Fiyat 2023 (1-9)	2020	2021	2022	2023(1-9)	İthalat (\$) Pay 2020	İthalat (\$) Pay 2021	İthalat (\$) Pay 2022	İthalat (\$) Pay 2023(1-9)
VİETNAM	1.964.232	8.284.694	1.955.130	8.978.614	17.453.431	104.995.172	9.771.049	56.903.165	4,22	4,59	6,02	5,82	9,4%	9,8%	27,0%	56,8%	8,9%	9,4%	25,9%	53,4%
MALEZYA	10.076.188	42.036.939	2.767.226	13.313.683	35.613.525	227.802.261	4.167.329	26.511.057	4,17	4,81	6,40	6,36	48,3%	13,9%	55,1%	24,2%	45,2%	14,0%	56,2%	24,9%
HİRVATİSTAN	79.500	476.532	493.241	2.938.360	2.126.397	13.564.148	2.050.376	14.876.605	5,99	5,96	6,38	7,26	0,4%	2,5%	3,3%	11,9%	0,5%	3,1%	3,3%	14,0%
ÜRDÜN					272.377	1.621.110	907.534	5.601.640			5,95	6,17	0,0%	0,0%	0,4%	5,3%	0,0%	0,0%	0,4%	5,3%
ÇİN HALK CUMHURİYETİ	14.196	155.812	24.184	330.071	82.959	1.213.056	135.585	1.365.360	10,98	13,65	14,62	10,07	0,1%	0,1%	0,1%	0,8%	0,2%	0,3%	0,3%	1,3%
HİNDİSTAN	1.761.775	7.841.144	456.491	2.202.170	692.424	4.635.942	72.233	465.029	4,45	4,82	6,70	6,44	8,4%	2,3%	1,1%	0,4%	8,4%	2,3%	1,1%	0,4%
KORE CUMHURİYETİ	1.991.639	9.636.596	2.701.909	13.955.554	4.300.483	24.294.698	26.730	135.104	4,84	5,17	5,65	5,05	9,5%	13,6%	6,6%	0,2%	10,4%	14,7%	6,0%	0,1%
AVUSTURYA	1.192	72.282	1.342	67.525	2.326	101.775	2.144	109.541	60,66	50,33	43,76	51,10	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,1%	0,0%	0,1%
İTALYA	271	310.626	1.571	272.082	881	145.018	1.302	108.097	1.145,04	173,14	164,61	83,01	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,3%	0,3%	0,0%	0,1%
POLONYA					75	10.390	7.925	75.052				9,47	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%
ESTONYA							1.532	25.355				16,56	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
ENDONEZYA			658	25.999	780	51.268	498	24.474		39,51	65,73	49,14	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
TÜRKİYE	4.284.764	20.391.399	3.029.798	13.832.625	4.272	28.033	1.506	17.534	4,76	4,57	6,56	11,64	20,5%	15,2%	0,0%	0,0%	21,9%	14,6%	0,0%	0,0%
HOLLANDA	100	1.061	2.499	51.190	33	17.760	225	13.934	10,61	20,48	538,17	61,84	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%
TAYLAND	338.635	1.440.120	8.108.901	36.805.092	4.066.880	26.082.248	59.346	308.855	4,25	4,54	6,41	5,20	1,6%	40,8%	6,3%	0,3%	1,5%	38,7%	6,4%	0,3%
İSPANYA			74	1.948	4.367	88.044	673	7.031		26,49	20,16	10,45	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
FRANSA	330	7.835					636	5.259	23,74			8,27	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
ALMANYA	320.636	1.772.569	337.849	1.881.487	4.136	74.061	379	3.975	5,53	5,57	17,91	10,49	1,5%	1,7%	0,0%	0,0%	1,9%	2,0%	0,0%	0,0%
BİRLEŞİK KRALLIK	7	411					11	620	58,67			56,33	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
MEKSİKA							1	158				157,99	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
BİRLEŞİK DEVLETLER	123	108.366	118	181.015	1.086	147.955	1	104	878,88	1.538,07	136,26	104,04	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,2%	0,0%	0,0%
İSVEÇ							1	60				60,20	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
AVUSTRALYA	67	38.785	8	1.928					582,27	241,88			0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
AZERBEYCAN-NAHÇIVAN					2	138						68,24	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
BELÇİKA	19.850	306.489							15,44				0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,3%	0,0%	0,0%	0,0%
DANİMARKA					160	3.133					19,58		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
FİLİPİNLER	4.963	122.403	4.532	89.260	1.440	26.822			24,66	19,70	18,62		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%
İSVİÇRE			2.048	87.284							42,62		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%
KUZEY MAKEDONYA					48.378	330.262					6,83		0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%
NORVEÇ					140	170					1,22		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
SLOVENYA	16	1.085	7	340	9	331			69,11	47,70	38,53		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
TAYVAN					1	1.337					1.671,69		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
KAMBOÇYA							168	1.862				11,08	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Genel Toplam	20.858.484	93.005.147	19.887.585	95.016.227	64.676.561	405.235.131	17.207.014	106.558.010	4,46	4,78	6,27	6,19	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

T.C. TİCARET BAKANLIĞI
İthalat Genel Müdürlüğü
İthalat Politikalarını İzleme ve Değerlendirme Dairesi

Nihai Bildirim Raporu

Ek 2: Soruşturmaya Konu Ülkelerin ÇHC'den Güneş Paneli İthalatı (Trademap)

İthalatçı Ülke	Miktar(Kg)		Dolar Değer		Birim Fiyat(\$/kg)	
	2022	2023(1-9)	2022	2023(1-9)	2022	2023(1-9)
Toplam	8.806.333.000	7.842.893.527	42.377.643.000	32.655.728.000	4,8	4,2
Hollanda	2.319.206.000	1.914.268.354	11.289.719.000	8.273.430.000	4,9	4,3
Brezilya	1.018.685.000	757.855.526	4.784.579.000	2.904.360.000	4,7	3,8
İspanya	638.792.000	458.905.295	2.891.529.000	1.844.630.000	4,5	4,0
Hindistan	581.500.000	310.257.476	2.704.605.000	1.039.785.000	4,7	3,4
Japonya	378.300.000	232.245.722	1.831.443.000	996.317.000	4,8	4,3
Almanya	323.678.000	185.145.631	1.724.530.000	887.227.000	5,3	4,8
Avustralya	276.854.000	246.927.802	1.313.472.000	1.042.788.000	4,7	4,2
Polonya	250.948.000	146.924.441	1.166.723.000	602.156.000	4,6	4,1
Yunanistan	246.216.000	164.138.051	1.088.267.000	660.155.000	4,4	4,0
Portekiz	212.931.000	147.925.815	966.246.000	594.200.000	4,5	4,0
Birleşik Arap Emirlikleri	197.832.000	93.512.604	947.052.000	361.611.000	4,8	3,9
Pakistan	184.655.000	259.668.983	875.214.000	1.035.763.000	4,7	4,0
Fransa	156.895.000	184.218.170	799.591.000	849.560.000	5,1	4,6
Şili	146.613.000	131.253.439	636.502.000	554.479.000	4,3	4,2
İtalya	103.431.000	136.064.928	511.873.000	577.234.000	4,9	4,2
Belçika	101.971.000	213.758.494	509.344.000	977.887.000	5,0	4,6
Tayland	101.832.000	135.237.678	502.748.000	570.034.000	4,9	4,2
Birleşik Krallık	76.946.000	117.477.371	392.159.000	512.832.000	5,1	4,4
Danimarka	72.150.000	28.304.633	348.428.000	121.979.000	4,8	4,3
Filipinler	71.675.000	64.297.913	380.433.000	305.086.000	5,3	4,7
Kolombiya	71.482.000	73.302.220	329.264.000	283.306.000	4,6	3,9
Suudi Arabistan	71.210.000	240.773.115	314.895.000	995.186.000	4,4	4,1
Güney Afrika	71.132.000	197.250.167	344.646.000	811.104.000	4,8	4,1
Slovenya	69.128.000	125.563.450	348.386.000	519.267.000	5,0	4,1
İsrail	68.625.000	58.256.691	328.182.000	223.773.000	4,8	3,8
Meksika	68.170.000	77.060.566	348.269.000	325.401.000	5,1	4,2
Güney Kore	57.075.000	58.031.774	271.282.000	226.959.000	4,8	3,9
Macaristan	53.042.000	25.882.841	260.983.000	103.741.000	4,9	4,0
Kamboçya	41.092.000	35.971.603	204.452.000	172.849.000	5,0	4,8
Lübnan	40.371.000	19.397.357	205.650.000	80.912.000	5,1	4,2
Dominik Cumhuriyeti	40.213.000	24.894.723	189.096.000	98.554.000	4,7	4,0
Bulgaristan	37.602.000	29.186.075	171.999.000	129.485.000	4,6	4,4
Ürdün	37.454.000	23.581.555	185.084.000	92.699.000	4,9	3,9
Malezya	37.375.000	80.691.495	227.208.000	345.472.000	6,1	4,3
Umman	32.026.000	16.618.559	157.244.000	74.485.000	4,9	4,5
Bangladeş	27.398.000	11.108.028	131.990.000	42.822.000	4,8	3,9
Nijerya	21.277.000	26.933.951	116.182.000	107.681.000	5,5	4,0
Endonezya	21.144.000	22.547.701	106.805.000	98.830.000	5,1	4,4
İsveç	20.793.000	33.758.338	103.924.000	145.871.000	5,0	4,3
Romanya	20.766.000	40.079.751	98.513.000	158.969.000	4,7	4,0
Vietnam	20.635.000	25.810.001	117.257.000	110.661.000	5,7	4,3
Fas	20.033.000	23.145.162	99.621.000	94.513.000	5,0	4,1
Hırvatistan	19.288.000	25.151.874	96.013.000	105.496.000	5,0	4,2
Diğerleri	377.887.000	619.507.081	1.956.242.000	2.596.175.000	5,2	4,2

T.C. TİCARET BAKANLIĞI
İthalat Genel Müdürlüğü
İthalat Politikalarını İzleme ve Değerlendirme Dairesi

Nihai Bildirim Raporu

Ek 3: Soruşturmaya Konu Ülkelerin ÇHC'den Hücre İthalatı (Trademap)

İthalatçı Ülke	Miktar(Kg)		Dolar Değer		Birim Fiyat(\$/kg)	
	2022	2023(1-9)	2022	2023(1-9)	2022	2023(1-9)
Toplam	75.619.000	70.174.273	4.000.445.000	3.476.329.000	52,9	49,5
Hindistan	9.605.000	12.541.020	638.808.000	733.053.000	66,5	58,5
Türkiye	9.511.000	12.753.610	895.153.000	1.055.258.000	94,1	82,7
Kamboçya	5.965.000	7.550.039	477.451.000	543.887.000	80,0	72,0
Tayland	5.362.000	4.680.121	428.218.000	319.604.000	79,9	68,3
Pakistan	4.544.000	1.221.182	27.599.000	10.351.000	6,1	8,5
Vietnam	3.993.000	1.590.241	300.252.000	82.784.000	75,2	52,1
Güney Kore	3.739.000	2.235.649	375.921.000	176.480.000	100,5	78,9
Nijerya	2.572.000	1.403.538	14.242.000	8.084.000	5,5	5,8
Lübnan	2.172.000	1.035.603	11.833.000	4.494.000	5,4	4,3
Almanya	1.997.000	986.945	152.081.000	64.331.000	76,2	65,2
Singapur	1.464.000	1.524.114	129.975.000	113.020.000	88,8	74,2
Avustralya	1.461.000	625.867	13.475.000	7.025.000	9,2	11,2
Kenya	1.280.000	916.285	7.751.000	4.373.000	6,1	4,8
Birleşik Arap Emirlikleri	1.270.000	543.289	14.885.000	9.729.000	11,7	17,9
Ürdün	1.203.000	1.302.224	34.497.000	25.584.000	28,7	19,6
Malezya	1.161.000	467.836	53.273.000	13.188.000	45,9	28,2
Hollanda	1.018.000	303.010	18.757.000	11.494.000	18,4	37,9
Brezilya	907.000	53.379	40.418.000	3.834.000	44,6	71,8
Filipinler	825.000	447.778	8.838.000	3.254.000	10,7	7,3
Kanada	723.000	418.724	52.378.000	27.747.000	72,4	66,3
Senegal	647.000	609.619	2.789.000	3.035.000	4,3	5,0
İtalya	621.000	565.095	20.590.000	10.176.000	33,2	18,0
Slovenya	594.000	362.906	44.006.000	25.313.000	74,1	69,8
Fransa	583.000	470.510	37.000.000	29.727.000	63,5	63,2
Mozambik	553.000	348.153	2.864.000	1.610.000	5,2	4,6
Togo	548.000	828.494	2.676.000	3.378.000	4,9	4,1
Güney Afrika	455.000	3.667.473	4.688.000	16.871.000	10,3	4,6
Tanzanya	451.000	313.156	2.059.000	1.833.000	4,6	5,9
Kamerun	409.000	236.213	2.152.000	1.218.000	5,3	5,2
Amerika	375.000	554.699	16.150.000	9.366.000	43,1	16,9
Japonya	367.000	490.159	22.664.000	29.329.000	61,8	59,8
Gana	364.000	227.344	1.627.000	1.179.000	4,5	5,2
Birleşik Krallık	354.000	120.017	5.457.000	2.484.000	15,4	20,7
Endonezya	353.000	270.406	9.508.000	9.712.000	26,9	35,9
Myanmar	350.000	703.822	2.968.000	10.816.000	8,5	15,4
Mısır	336.000	5.399	2.638.000	212.000	7,9	39,3
Benin	332.000	546.729	1.304.000	2.189.000	3,9	4,0
Hırvatistan	327.000	34.625	12.844.000	2.629.000	39,3	75,9
Diğerleri	6.826.000	7.217.992	110.658.000	97.684.000	16,2	13,5